

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3CoP/15/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8815210763
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8815210763.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Mariany Muránskej v právnej veci spôsobilosti na právne úkony Z., zastúpená procesnou opatrovníčkou W. U., pracovisko Okresný súd B., splnomocneným zástupcom JUDr. Mikulášom Drobňákom, vykonávajúcim advokáciu v mene Advokátskej kancelárie JUDr. Drobňák, s. r. o., so sídlom Sídlisko I 997, 093 01 Vranov nad Topľou, IČO: 472555281 za účasti W. a H., o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 28. 02. 2017, č. k. 6Ps/10/2015-137 takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku.

Zrušuje rozsudok vo výrokoch II., III., IV. a V. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd o b m e d z u j e Z. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom J.. v spôsobilosti na právne úkony a to tak, že Z. U. nie je s p ô s o b i l á sama rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti a nie je spôsobilá dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

II. N i e j e s p ô s o b i l á nakladať s finančnými prostriedkami, uzatvárať zmluvy o pôžičke, úvere, leasingu a iné zmluvy majetkovej a nemajetkovej povahy, preberať finančné sumy týkajúce sa jej majetkového prospechu.

III. U s t a n o v u j e U. za opatrovníka pre Z. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom J...

IV. Opatrovník je o p r á v n e n ý a p o v i n n ý zastupovať menovanú v konaní pred štátnymi orgánmi a inými inštitúciami v rozsahu opatrovníckych práv a povinností určených rozhodnutím súdu s tým, že je povinný sa o opatrovankyňu starať, zabezpečovať jej životné potreby, dohliadať nad zdravotnou a sociálnou starostlivosťou. Spravovať a dohliadať na správu majetku opatrovankyne, ako aj robiť potrebné a vhodné opatrenia na zaistenie a zabezpečenie jej majetku. Je oprávnený opatrovankyňu zastupovať pred štátnymi orgánmi a inými inštitúciami vo finančných záležitostiach s tým, že ak nejde o bežnú vec podlieha jeho konanie v mene opatrovankyne schváleniu súdu.

V. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.“

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil, cit.: „Z. U. nastúpila na výkon ústavného ochranného psychiatrického a protialkoholického liečenia dňa 01. 06. 2016 na základe právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Vranov nad Topľou, sp. zn. XXNt/2/2015 zo dňa 10. 02. 2016. Uvedené liečenie menovaná vykonáva v P... Vo veci sp. zn. 2 NT2/2017 Okresná prokuratúra Vranov nad Topľou podala na menovanú návrh na ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou. Voči menovanej bolo začaté trestné stíhanie 08. 12. 2013 a bolo voči nej vznesené obvinenie za zločin vydierania. Menovaná v byte svojej matky E. X. prevažne pod vplyvom alkoholu požaduje od matky peniaze a cigarety; ak jej tieto matka nechce dať, vyhráža sa, že ju zabije, naháňa ju s nožom, vykrúca jej ruky a škrtí ju. Vulgárne matka nadáva a vyhráža sa, že porozbíja nábytok v byte. V trestnej veci bol vypracovaný znalecký posudok dvoma znalcami z odboru zdravotníctva a farmácie - odvetvie psychiatria č. XX/XXXX U.. U. V. a č. XX/XXXX U.. U. W., z ktorých je zrejmé, že menovaná trpí schizoafektívnou poruchou, poruchou psychiky a správania zapríčinených užívaním sedatív, hypnotík a zmiešanou poruchou osobnosti, tiež bol zistený abúzus alkoholu.

3. V predmetnej veci súd postupom podľa § 81 ods. 1 O. s. p. uznesením zo dňa 13. 01. 2016, č. k. 6Ps/10/15/2012 začal konanie vo veci obmedzenia, resp. pozbavenia spôsobilosti na právne úkony Z. U.. Táto vo svojej výpovedi pred súdom potvrdila, že od 08. 06. 2016 je v liečebni, vykonáva pravidelné aktivity, necíti sa v liečebni dobre a chce sa vrátiť domov. Pred nástupom na liečenie požívala alkohol, nepamätá si aké množstvo alkoholu požíla počas týždňa. V prípade, že ju súd obmedzí v spôsobilosti na právne úkony, nenavrhuje žiadnu osobu za opatrovníka, pretože nikomu nedôveruje do tej miery, aby mohol uvedenú funkciu vykonávať.

4. Znalec z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria U.. P. Y. ustanovený v predmetnom konaní uviedol, že menovaná trpí F.. Uvedené poruchy sú trvalé a zdravotný stav menovanej z medicínskeho hľadiska indikuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v rozsahu uvedenom v závere posudku. Menovaná nie je schopná sama rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti, nie je schopná dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Je potrebné obmedzenie pri uzatváraní zmlúv ekonomického charakteru, uzatváranie pôžičiek, preberaní finančných súm týkajúcich sa jej majetkového prospechu. Vzhľadom na aktuálny zdravotný stav menovanej, táto je schopná v primeranej miere chápať zmysel svojho konania a zmysel prejednávanej veci na súde. Matka menovanej nesúhlasí s obmedzením spôsobilosti na právne úkony odôvodňujúc, že dcéra si uvedomila chyby, ktorých sa dopustila, v liečebni dodržiava režim a nepožíva alkoholické nápoje. Súhlasila s tým, aby v prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony vykonávala dcére funkciu opatrovníka.

5. Podľa aktuálnej správy o zdravotnom stave menovanej, jej psychický stav napriek doterajšej liečbe nemožno hodnotiť ako uspokojivý. Jej postoj k liečbe je negatívny, odmieta zaradenie do psychoterapeutických skupín, svojvoľne odchádza z aktivít a pre disciplinárne priestupky opakovane bola preložená na zatvorené ženské oddelenie. Dožaduje sa prepustenia z liečenia, vyhráža sa, že sa zabije, resp. že z liečenia utečie. Počas liečenia porušila abstinenciu a dňa 29. 01. 2017 bola prichytená pri preberaní alkoholu.

6. S poukazom na ust. §10 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka a s poukazom na ust. § 231 písm. a) Civilného mimosporového poriadku, súd uzavrel, že vzhľadom na závery znaleckých posudkov obmedzil menovanú v spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku. Vykonaným dokazovaním zistil, že sú vyčerpané všetky menej represívne opatrenia (napr. v rámci trestného práva) a že použitie týchto prostriedkov je v danom prípade neúčinné, neposkytujúce potrebnú ochranu dotknutej osobe. Menovaná opakovane vykonáva ochranu protialkoholickú liečbu ústavnou formou, ale jej postoj k liečbe je negatívny. Uvedená liečba doposiaľ nedosiahla svoj účel, menovaná opakovane porušila abstinenciu, trpí schizoafektívnou poruchou, poruchou osobnosti a panickou poruchou, ktoré sú trvalého charakteru. Keďže s konaním o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je ex lege spojené konanie s ustanovením opatrovníka (§ 248 CMP), súd ustanovil za opatrovníka pre menovanú osobu U... Bral pritom do úvahy, že jej jedinou blízkou príbuznou je jej matka, s ktorou má rozporuplný vzťah. Menovaná opakovane tvrdí, že nedôveruje matke do tej miery, aby ju súd ustanovil za opatrovníka. Tiež z výpovede znalca P. Y. súd zistil, že matka nie je vhodnou osobou za opatrovníčku, pretože v ich vzájomnom vzťahu zohrávajú veľké úlohy emócie, čo nie je v prospech dotknutej osoby. Jej stav si vyžaduje asistovanú spoluprácu, rozhodovanie, ktoré má slúžiť v jej prospech. Osobnostné predpoklady matky nie sú také, aby jej dohľad bol optimálny. Aj z prepúšťacej správy z psychiatrickej nemocnice v U. je zrejmé, že na

veľkej časti symptomatiky pacientky sa podieľa aj potencovanie zo strany matky, a preto jej súd ustanovil za opatrovníka H., ktoré bude vykonávať svoje práva a povinnosti riadne a dbať na pokyny súdu“.

7. Proti rozsudku bolo podané odvolanie. E. X., matka Z. U. (ďalej len „dotknutej osoby“), nesúhlasí so záverom znaleckého posudku, namieta, že znalcom U.. Y. vypracovaný znalecký posudok je negatívny z dôvodu, aby si takto zabezpečil pacientku pre svoj ústav, z čoho má zrejme znalec aj ústav nejaký ekonomický výnos. Keďže E. X. vedie usporiadaný život je bezúhonná, javí o svoju dcéru trvalý záujem, nie je dôvodné za opatrovníka ustanoviť H... Matka je ochotná dcére poskytnúť pohodlný domov a je v jej záujme, aby dcéra mohla viesť riadny a plnohodnotný život. Je nepochybné, že v prípade jej prepustenia z liečenia, bude dcéra bývať u svojej matky na adrese jej trvalého bydliska, čo viackrát matka deklarovala aj pred riaditeľom liečebne U.. P. Y. a taktiež vo svojich výpovediach pred súdom. V tejto súvislosti súd má k dispozícii aj písomné podanie dotknutej osoby zo dňa 08. 02. 2017, ktoré je súčasťou súdneho spisu, v ktorom dotknutá osoba uviedla, že súhlasí s ustanovením matky za opatrovníčku. Súd prvej inštancie tento predložený dôkaz vôbec nevzal do úvahy, o čom svedčí rozhodnutie o ustanovení H.. za opatrovníka. Takýmto spôsobom súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Odvolaním sa navrhuje, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a ustanovil za opatrovníka dotknutej osobe jej matku E. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom J...

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné.

9. Podľa ust. §10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

10. Podľa ust. § 231 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o

- a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

11. K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony treba zdôrazniť, že jeho zákonná úprava a doterajšia prax súdov je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ust. § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení alebo obmedzení sa ex konstitúcie primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K zbaveniu alebo obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky - menej represívne prostriedky, opatrenia (napr. trestného, priestupkového či administratívneho práva) alebo ak sa už iné obmedzenia nedajú použiť (resp. sa stali neúčinnými). Z uvedeného potom vyplýva, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiadny dopad na postihnutú osobu. Tieto skutočnosti je povinný skúmať súd ex offo, teda aj vtedy, ak to účastník konania nenavrhuje. Uvedené platí o to viac, ak sa dotknutá osoba bráni tvrdením, že tu nie sú dôvody pre obmedzenie jej spôsobilosti (resp. tu existuje riziko, že ide o situáciu, za ktorej by mohol byť každý obmedzený v spôsobilosti na právne úkony). Inak povedané dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstoí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočností, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Zodpovedať túto otázku iba na základe znaleckého posudku spravidla nebude možné bez toho, aby súd zároveň nevykonával aj ďalšie (navrhované, resp. ex offo) dokazovanie a toto

náležite aj vyhodnotil. Pri jej riešení teda súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania.

12. Súd preto v konaní o spôsobilosti na právne úkony musí vykonať aj iné úkony (a to najmä výsluch dotknutej osoby) a dôkazy smerujúce k posúdeniu jej mnohovrstevných sociálnych a právnych interakcií (vzťah medzi dotknutou osobou a inými osobami v spoločnosti, osobitne vo vzťahu k osobe, ktorá iniciuje konanie o spôsobilosti na právne úkony, majetkových, rodinných a pod.). Potrebné je posudzovať schopnosť uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia, v ktorom existuje. Iba súhrnným hodnotením všetkých týchto okolností možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

13. Konaním o spôsobilosti na právne úkony možno výrazne a závažným spôsobom zasiahnuť do prirodzených práv človeka, v demokratickej spoločnosti sú preto kladené zvýšené požiadavky na súdy, aby starostlivo, zodpovedne, precízne a spravodlivo chránili hodnoty, aké prezentujú podstatu ľudskej bytosti - jej slobodu. Výkon súdnej činnosti sa musí vyvarovať takým interpretačným a aplikačným postupom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k nedôvodnému (svojoľnému) obmedzeniu či dokonca k popretiu uvedených práv človeka. Tejto kvalitej požiadavke sa musí podriaďovať celé súdne konanie o spôsobilosti k právnym úkonom. Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že pre rozhodnutie súdu o obmedzení spôsobilosti nepostačuje len samotná existencia dôvodu pre obmedzenie spôsobilosti, ale tento dôvod musí mať za následok, že osoba nie je schopná robiť určité právne úkony.

14. V predmetnej právnej veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, bolo konanie začaté z úradnej moci uznesením zo dňa 13. 01. 2016, č. k. 6Ps/10/2015-12. Stalo sa tak na základe podnetu matky Z. U. - E. X., ktorá žiadala, aby súd dotknutej nariadil ústavnú protialkoholickú liečbu. Uviedla, že jej dcéra trpí psychickou chorobou, nadmerne užíva alkohol, opakovane bola liečená v psychiatrickej nemocnici v U., liečba bola neúspešná. V tejto súvislosti boli predložené znalecké posudky č. XX/XXXX U.. U. V. a č. XX/XXXX U.. U. W., znalcov z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, z ktorých vyplýva, že dotknutá osoba trpí duševnou poruchou, syndrómom závislosti od alkoholu a zmiešanou poruchou osobnosti, má sklony k agresivite po požití alkoholu a znalci odporučili protialkoholickú a psychiatrickú liečbu ústavnou formou.

15. Vo veci 2Nt/2/2014 podala Okresná prokuratúra vo Vranove nad Topľou návrh na ochranné psychiatrické liečenie dotknutej osoby ambulantnou formou nakoľko bolo voči nej vznesené obvinenie za zločin vydierania. Aj v tejto veci bol vypracovaný znalecký posudok znalcami z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria, a to znalecký posudok č. XX/XXXX U.. U. V. a znalecký posudok č. XX/XXXX U.. U. W., z ktorých je zrejmé, že dotknutá osoba trpí poruchou psychiky a správania, zapríčinených užívaním sedatív alebo hypnotík a zmiešanou poruchou osobnosti, tiež bol zistený abúzus alkoholu.

16. Uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou, sp. zn. 2Nt/2/2014 zo dňa 18. 09. 2014 bolo u dotknutej nariadené ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou. Uznesením Okresného súdu Michalovce zo dňa 26. 02. 2015 sp. zn. 1Nt/3/2015 bolo zmenené ochranné protialkoholické liečenie z ústavného na ambulantné. Dňa 26. 10. 2015 podala Okresná prokuratúra vo Vranove nad Topľou návrh na ochranu protialkoholickú a psychiatrickú liečbu dotknutej osoby ústavnou formou. Uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 10. 02. 2016 sp. zn. 13Nt/2/2015 bolo dotknutej uložené ochranné protialkoholické a psychiatrické liečenie ústavnou formou. Uvedené liečenie dotknutá osoba vykonáva v psychiatrickej liečebni F. V. v P.. Ako vyplýva zo správy psychiatrickej liečebne F. V. v P. zo dňa 07. 02. 2017 psychický stav dotknutej osoby napriek doterajšej liečbe nemožno hodnotiť ako uspokojivý, pretože jej postoj k liečbe je negatívny, odmieta zaradenie do psychoterapeutických skupín, svojoľne odchádza z aktivít, pre disciplinárne priestupky, opakovane bola preložená na zatvorené ženské oddelenie. Sústavne sa dožaduje prepustenia z liečebne, otvorene odmieta nariadené ústavné ochranné liečenie a počas pobytu porušila abstinenciu, denne je 2x kontrolovaná alcotesterom, napriek tomu dňa 29. 01. 2017 po 16:00 hod. bola prichytená pri plote liečebne pri preberaní alkoholu, ktorý jej na objednávku chcel prepašovať obyvateľ obce.

17. V danom prípade sa odvolací súd stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že je daný dôvod na čiastočné obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, pretože dotknutá osoba nie je spôsobilá sama rozhodovať o potrebe svojej sociálnej a zdravotnej starostlivosti a nie je spôsobilá dať informatívny súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Dotknutá osoba nie je schopná sama posúdiť vážnosť

situácie, v ktorej sa nachádza, je nekritická nakoľko aj keď boli vyčerpané všetky represívne opatrenia v rámci trestného stíhania (ochranné protialkoholické a psychiatrické liečenia ambulantnou či ústavnou formou) tieto nie sú účinné a neposkytujú potrebnú ochranu dotknutej osoby.

18. Znalec U.. P. Y., z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvie psychiatria, v znaleckom posudku č. XX/XXXX skonštatoval, že dotknutá osoba trpí duševnými poruchami, diagnózou poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím alkoholu - syndróm závislosti od alkoholu, schizoafektívnou poruchou, zmiešanou a inou poruchou osobnosti a suspenzióznou panickou poruchou. Uvedené poruchy nie sú len prechodné, ale trvalé a jej aktuálny zdravotný stav z medicínskeho hľadiska indikuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Uvedený znalec bol osobne vypočutý v konaní pred súdom na pojednávaní nariadenom na deň 10. 11. 2016, kde uviedol, cit.: „U dotknutej osoby ide o chorobný vývoj. Už ako XX-ročná bola liečená na psychiatrickom oddelení P. v U., a to opakovane. Uvedené malo za následok, že sa u nej prejavila závislosť na alkohole, ktorá je v treťom rozvinutom štádiu, keď sú zjavené aj fyzické, aj psychické fenomény. Jej postoj k tejto závislosti je nekritický, neuznáva svoju chorobu, a preto aj liečenie nebolo úspešné. Opakovane u nej dochádza k porušeniu abstinencie, keďže ide aj o psychiatrické ochranné liečenie, v dohľadnej dobe sa nepredpokladá je prepustenie. Vzhľadom na súčasný klinický stav je z medicínskeho hľadiska plne indikované obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a toto obmedzenie by sa malo týkať najmä oblastí, že vzhľadom na svoju nekritičnosť nie je menovaná schopná dávať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej a sociálnej starostlivosti, a preto ju treba obmedziť v tom zmysle, že nie je schopná sama sa rozhodovať o potrebe zdravotnej starostlivosti v zmysle zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti. Je zároveň potrebné obmedziť ju aj v ekonomickej sfére, a to pri uzatváraní všetkých zmlúv hospodárskeho charakteru pri uzatváraní pôžičiek, pri preberaní finančných prostriedkov týkajúcich sa majetkového prospechu nad 100 Eur“.

19. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania s prihliadnutím aj na výpoveď samotnej Z. U. zrealizovanej pred dožiadaným súdom a jej matky E. X. možno uzavrieť, že rozsudok vo výroku, ktorým súd obmedzil dotknutú osobu spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá sama rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti a nie je spôsobilá dať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti je vecne správny, nakoľko uvedené bolo nepochybné preukázané samotným znaleckým posudkom, ako aj výpoveďou znalca.

20. Za daného stavu odvolací súd preto rozsudok v I. výroku potvrdil ako vecne správny postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP.

21. Pokiaľ ide o II. výrok napadnutého rozsudku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, súd musí nepochybné určito vymedziť rozsah, v akom spôsobilosť na právne úkony obmedzil. Tento rozsah obmedzenia spôsobilosti musí byť presne vymedzený, nakoľko dotknutú osobu nemožno obmedziť vo väčšom rozsahu, než ktorá zodpovedá jej duševnému stavu a skutočným možnostiam. Preto ak súd obmedzuje spôsobilosť dotknutej osoby na nakladanie s majetkom (nakladať s finančnými prostriedkami, uzatvárať zmluvy o pôžičke, úveru, lízingu a iné zmluvy majetkovej a nemajetkovej povahy, preberať finančné sumy týkajúce sa jej majetkového prospechu) pri tomto vymedzení súd musí uviesť, že dotknutej osobe sa obmedzuje spôsobilosť na nakladanie s majetkom presahujúcim určitú hodnotu, spôsobilosť samostatne uzatvárať zmluvy, ktorých hodnota poskytovaného plnenia presahuje určitú sumu. Výrok II. rozsudku nekorešponduje ani s vyjadrením znalca U.. na pojednávaní dňa 10. 11. 2016, keď znalec uviedol, že dotknutú osobu je potrebné obmedziť v spôsobilosti na právne úkony aj v ekonomickej sfére, a to pri uzatváraní zmlúv, pri uzatváraní pôžičiek, pri preberaní finančných prostriedkov týkajúcich sa majetkového prospechu presahujúcu sumu 100 Eur.

22. K odvolacej námietke o ustanovení za opatrovníka pre dotknutú osobu U.. (výrok III. a IV.) odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

23. Podľa § 248 ods. 1 CMP, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 - 277.

24. Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil a ustanoví jej opatrovníka (§ 248 ods. 2 CMP).

25. Ak bola fyzická osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony, alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, jej zákonným zástupcom je súdom ustanovený opatrovník (§ 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby, ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojim menom (§ 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

26. Opatrovník podľa § 248 CMP je opatrovníkom hmotnoprávnym, ktorého ustanovuje súd až v samostatnom rozhodnutí o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Hmotnoprávnym základom pre ustanovenie opatrovníka je ust. § 27 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka.

27. V ust. § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka je uvedený okruh osôb, ktoré môžu byť ustanovené za opatrovníka súdom. Opatrovníkom môže byť fyzická osoba, predovšetkým však príbuzný zastúpeného alebo iná vhodná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka a s ustanovením súhlasí. Ak to nie je možné (napr. príbuzný je pozbavený spôsobilosti na právne úkony, resp. má obmedzenú spôsobilosť na právne úkony), súd ustanoví za opatrovníka orgán miestnej správy, konkrétne obec (mesto) alebo jej zariadenie.

28. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že opatrovníkom fyzickej osoby, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, má byť predovšetkým príbuzný alebo iná vhodná osoba. Len v prípade, keď sa súdu napriek úsiliu nepodarí nájsť v okruhu príbuzných, či iných vhodných subjektov osobu opatrovníka a situáciu postihnutých osôb nemožno riešiť umiestnením v niektorom sociálnom zariadení, súd ustanoví za opatrovníka orgán miestnej štátnej správy, prípadne jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene.

29. Z výsledkov vykonaného dokazovania je nepochybné, že matka dotknutej osoby, E. X., javí o svoju dcéru trvalý záujem, kontaktuje sa s ňou, navštevuje ju v liečebni a súhlasí, aby bola ustanovená za opatrovníčku. Napokon takýto súhlas vyjadrila aj samotná Z. U. (č. I. 150 spisu).

30. Je nepochybné, že v prípade prepustenia dotknutej osoby z liečenia bude táto bývať u svojej matky na adrese jej trvalého bydliska, čo viackrát E. X. deklarovala aj v predmetnom konaní, a preto matka dotknutej osoby spĺňa všetky predpoklady, že je vhodným subjektom pre osobu opatrovníka.

31. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolaciu súdu neostávalo iné ako výroky II., III. a IV. a súvisiaci výrok o trovách konania zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 389 ods. 1 písm. b), c) CSP).

32. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).